

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR**

V Holešovičkách 41, Praha 8

Tel./fax: 286 840 129, 130

E-mail: chlundilo@soc.cas.cz

Náš vztah k životnímu prostředí

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2004</i>
Otázka:	<i>OE.25-27</i>
Termín terénního šetření:	<i>15.- 22. března 2004</i>
Počet respondentů:	<i>1056</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>8. dubna 2004</i>
Zpracoval:	<i>Iva Chludilová</i>

Jednu část březnového výzkumu jsme věnovali vztahu občanů k životnímu prostředí. Nejprve jsme se ptali na spokojenost s některými složkami životního prostředí v místě, kde lidé žijí¹. Největší spokojenost panuje s dostupností volné přírody, vyjádřilo ji 86 % dotázaných. Přibližně tři čtvrtiny občanů jsou spokojeny s čistotou přírody v okolí a s kvalitou pitné vody. Asi dvě třetiny respondentů jsou spokojeny s čistotou ovzduší a úrovní hluku v místě bydliště. Nejmenší spokojenost je s čistotou povrchových vod – jen u poloviny občanů. Podrobnější výsledky přináší tabulka 1.

Tabulka 1: **Spokojenost v místě bydliště** (v %)

	Velmi spokojen	Spíše spokojen	SPO-KOJEN	Spíše nespokojen	Velmi nespokojen	NESPO-KOJEN
s dostupností volné přírody	30	56	86	11	3	14
s čistotou okolní přírody	8	66	74	22	4	26
s kvalitou pitné vody	17	55	72	18	6	24
s čistotou ovzduší	15	53	68	26	6	32
s úrovní hluku	10	53	63	26	9	35
s čistotou povrchových vod	8	43	51	31	7	38

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku, tvoří odpovědi „nevím“.

Největší nespokojenost (se všemi položkami kromě kvality pitné vody) vyjadřovali obyvatelé Prahy; s čistotou přírody, ovzduší a povrchové vody jsou nespokojeni i ti, kdo žijí v Moravskoslezském kraji. Negativně hodnotili pitnou i povrchovou vodu obyvatelé kraje Vysočina. Naopak spokojeni v některých byli především obyvatelé Libereckého kraje – s čistotou okolní přírody, povrchových vod a s úrovní hluku. Za spíše čistou považují přírodu okolo sebe také obyvatelé Zlínského kraje a Kralovhradeckého, s množstvím hluku jsou spokojeni i lidé v Pardubickém kraji.

¹ Otázka: „Nakolik jste v místě Vašeho bydliště spokojen či nespokojen a) s čistotou okolní přírody, b) s dostupností volné přírody, c) s čistotou ovzduší, d) s čistotou povrchových vod, e) s kvalitou pitné vody, f) s úrovní hluku?“

Z hlediska velikosti sídel panuje spokojenost se všemi uvedenými položkami kromě kvality pitné vody v menších obcích a městečkách, zatímco nespokojeni jsou obyvatelé velkých měst.

Dále jsme zjišťovali, zda se občané nějak aktivně zapojují do akcí na ochranu přírody – zda podepisují petice, účastní se brigád, demonstrací či dávají peníze hnutím zaměřujícím se na ochranu přírody².

Nejčastěji lidé uváděli, že se v posledních pěti letech podíleli na obnově zeleně či podobné brigádě (33 %). Každý sedmý občan podepsal petici týkající se životního prostředí a každý devátý přispěl finančně některé z organizací zabývajících se životním prostředím a jeho ochranou. Pouze 5 % dotázaných se zúčastnilo takto zaměřené demonstrace.

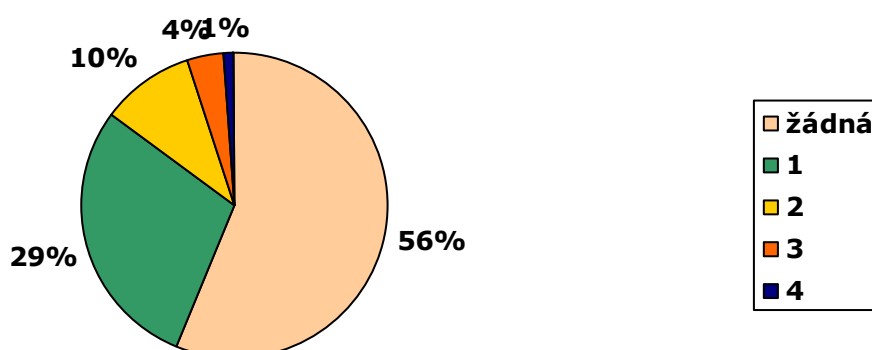
Tabulka 2: **Aktivity ve prospěch životního prostředí** – posledních 5 let (v %)

	Ano	Ne
zúčastnil se aktivit na ochranu přírody – brigády, obnovy zeleně...	33	66
podepsal petici týkající se životního prostředí	14	82
dal peníze na podporu nějaké skupiny, hnutí, které se zabývá ochranou životního prostředí	11	87
zúčastnil se protestu nebo demonstrace, které se týkaly životního prostředí	5	95

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku, tvoří odpovědi „nevím“.

Následující graf 1 ukazuje, nakolik se u výše uvedených činností jedná o jedny a ty samé osoby. Více než polovina občanů (56 %) se v posledních pěti letech nezapojila do žádné z těchto aktivit. Téměř třetina (29 %) se věnovala jen jedné z nich – zejména brigádě (3/4 z nich), případně podepsali petici či věnovali peníze. Ti, kdo se zúčastnili více aktivit, se soustředili především na petice a brigády, posléze na finanční příspěvek.

Graf 1: **Množství aktivit pro životní prostředí v posledních pěti letech...**

Lidé, kteří se takto podporují ochranu životního prostředí, jsou zároveň lidmi obecně aktivnějšími v občanském životě. Ukazuje to například přímá souvislost mezi množstvím aktivit pro životní prostředí a jejich účastí na činnosti různých organizací v místě bydliště (viz příspěvek o životních podmínkách).

² Otázka: „V posledních pěti letech jste: a) podepsal petici týkající se životního prostředí, b) dal peníze na podporu nějaké skupiny, hnutí, které se zabývá ochranou životního prostředí, c) zúčastnil se protestu nebo demonstrace, které se týkaly životního prostředí, d) zúčastnil se aktivit na ochranu přírody – např. brigády, obnovy zeleně?“

A nakolik souvisí podíl na těchto aktivitách se spokojeností s životním prostředím v místě bydliště? Výrazněji se projevuje hodnocení prostředí jen na ochotě finančně přispívat organizacím zaměřeným na životní prostředí. Častěji se k této pomoci uchylují lidé, kteří vyjádřili nespokojenost s čistotou a dostupností přírody, s čistotou ovzduší a povrchových vod. Dostupnost volné přírody je i faktorem ovlivňujícím pozitivně účast na brigádách – svou roli zřejmě hraje nejen fyzická dostupnost místa, kde lze formou brigády pomoci, ale i určitý vztah k okolní přírodě.

Mezi neaktivnější patří studenti, zejména pokud jde o brigády a demonstrace, v případě peticí také obecně mladí lidé do 30 let. Naopak neaktivní jsou lidé v důchodovém věku. Velkou roli hraje životní úroveň občanů, a to nejen v případě finančních příspěvků (jak by se dalo očekávat), ale i brigád se účastní především lidé, kteří svou životní úroveň označují jako dobrou.

Zkusili jsme respondentům předložit také několik výroků, které by mohly naznačit, nakolik některé postoje souvisejí s chováním občanů vstřícnému k životnímu prostředí³.

Jak je vidět z následující tabulky, tři čtvrtiny občanů souhlasí s tím, že i snaha jednotlivce může životnímu prostředí pomoci. A téměř 70 % lidí nesouhlasí s názorem, že problémy životního prostředí jsou zveličovány. Zároveň se však polovina dotázaných domnívá, že zabývat se prostředím je drahé a také na to není čas. Více než polovina nesouhlasí i s výrokem, že problémy životního prostředí vyřeší věda.

Tabulka 3: **Souhlas s výroky...** (v %)

	Rozhodně ano	Spíše ano	ANO	Spíše ne	Rozhodně ne	NE
Snaha jednotlivce dělat něco pro životní prostředí má význam	38	36	74	18	5	23
Je příliš ekonomicky náročné zabývat se životním prostředím	10	42	52	27	8	35
Lidé dnes mají dost času na to, aby se zabývali životním prostředím	7	31	38	40	12	52
Způsob likvidace odpadů a znečištění životního prostředí vyřeší věda	4	22	26	33	21	54
Problémy životního prostředí se zveličují	5	18	23	43	25	69

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku, tvoří odpovědi „nevím“.

Že i snažení jednotlivce ve prospěch životního prostředí má význam jsou přesvědčeni lidé, kteří pro něj zároveň také sami něco dělají. Častěji s výrokem souhlasily ženy (79 %), lidé s dobrou životní úrovní (77 %), občané spokojení s čistotou přírody, její dostupností v místě bydliště a vůbec lidé celkově spokojení se svým životem (78 %).

Péči o životní prostředí nepovažují za příliš drahou lidé ve věku 15-29 let (42 %), zejména studenti (44 %).

S výrokem, že na zabývání se životním prostředím mají lidé čas, souhlasí zejména lidé označující svou životní úroveň jako dobrou (44 %) a lidé spokojení se stavem prostředí v místě jejich bydliště.

³ Otázka: „Věnujme se nyní životnímu prostředí. Myslíte si, že a) Snaha jednotlivce dělat něco pro životní prostředí má význam, b) Problémy životního prostředí se zveličují, c) Lidé dnes mají dost času na to, aby se zabývali životním prostředím, d) Je příliš ekonomicky náročné zabývat se životním prostředím, e) Způsob likvidace odpadů a znečištění životního prostředí vyřeší věda?“

Názor, že problémy životního prostředí vyřeší věda, zastávají spíše muži (29 %), naopak nesouhlasí s ním lidé se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškoláci.

Problémy životního prostředí jsou příliš zveličované zejména podle lidí ve věku 20-29 let (29 %), mužů (27 %), a podle lidí spokojených s životním prostředím, ve kterém bydlí. Spíše opak si myslí vysokoškolsky vzdělaní (78 %), lidé ve věku 30-44 let (74 %), obyvatelé Prahy (77 % - v jejich případě je tu souvislost s nespokojeností s prostředím, ve kterém žijí).